

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Keskustan valtuustoryhmä on tehnyt 10.6.2021 valtuustoaloitteen, jossa Siun soten toivotaan pidättäytyvän päätöksissään yhdenvertaisten palvelujen järjestämisessä lähipalveluna ja ryhtyy toimiin hoidon järjestämiseksi kesäaikaan niissä kunnissa, joissa vuodeosaston korvaa hoitosolu.

Yhdenvertaisten palvelujen järjestäminen on Siun sotessa toimialueiden välistä yhteistyötä. Vastaanottopalvelut kuluvat terveys- ja sairaanhoitopalvelujen alueelle, terveyskeskussairaalat ja hoitosolut kuuluva Siun sotessa ikäihmisten palvelujen toimialueelle.

Valtuustoaloitteessa on käytetty esimerkkinä Juuan hoitosolua ja Juuan hoitosolun sulkua kesällä 2021.

Siun sotessa on vuosien 2020 ja 2021 aikana tehty iso terveysasemien toimintamallin muutos palveluiden yhdenvertaisuuden saatavuuden parantamiseksi ja asiakkaiden yksilöllisten tarpeiden huomioimiseksi kaikkien palveluita tarvitsevien asiakkaiden osalta. Terveysasemien vastaanottojen kiireellisyysluokitellusta ja vastaanottopainotteisesta toimintamallista on luovuttu. Asiakkaan asiaa ryhdytään ratkaisemaan heti yhteydenotosta. Moniammatilliset tiimit organisoivat työtään niin, että "tämän päivän työt saadaan tehtyä tänään", jolloin toiminta ei jonoudu.

Siun soten uusi toimintatapa on nimetty "Meijän malliksi, jota kehitetään jatkuvasti paremmin väestön tarpeita palvelevaksi. Keskeisinä tuloksina tähän saakka Meijän malliin siirtymisestä on ollut se, että asiakas ei joudu odottamaan lääkärin vastaanottoaikaa, vaan asiaa ryhdytään ratkaisemaan heti ja lääkärin vastaanoton saa tarvittaessa samana päivänä. Jos on tarkoituksenmukaista, asia hoidetaan etänä niin, ettei asiakkaan tarvitse tulla paikan päälle (hyvä saavutettavuus). Terveysasematoiminta on perinteisesti ollut vastaanottopainotteista ja vastaanottokäynnille on joutunut jonottamaan viikkoja. Tiimimallin myötä terveysasemat ovat siirtyneet voimakkaasti etätoimintaan, mikä on ollut turvallista pandemian aikana. Toiminta on parantanut palveluiden saavutettavuutta ja on ollut erityisen tärkeä muutos niille asiakkaille, jotka asuvat kaukana terveyskeskuksesta.

Asiakas kutsutaan kuitenkin aina läsnävastaanotolle, kun se asian ratkaisemisen kannalta on olennaista. Kun kysyntä on saatu haltuun, tavoitellaan seuraavaksi vaikuttavuutta. Terveysyötyprosessin perustukset on luotu Meijän mallin jalkautuksen aikana. Mallia kehitetään edelleen ja kehittämisen tueksi on keväällä 2021 perustettu Meijän Mallin kehittämistyöryhmä, joka koordinoi ja linjaa kehittämistyötä. Kehittämistyöryhmän painopistealueina ovat tiimien moniammatillisuuden edistäminen, henkilöstökokemus, terveysyötyprosessin kehittäminen ja vaikuttavuus- ja kustannusmittarit. Lisäksi kehittämistyötä on tehty etälääkäritoiminnan parissa sekä lääkärirekrutoinnin parantamiseksi, terveyskeskuslääkäri 2.0 toimintamallin käyttöönotolla.

Terveyskeskussairaala- ja hoitosoluverkostoa määrittää Siun soten valtuuston ja kuntien vuonna 2018 hyväksymä palvelutuotantosuunnitelma Siun soten alueella. Terveyskeskussairaalat ja hoitosolut on sijoitettu tarpeen ja sijainnin näkökulmasta. Terveyskeskussairaalapalvelut eivät ole kaikille lähipalvelua, ne on kuitenkin pyritty tarjoamaan lähipalveluna ja siten on muodostettu hoitosoluja joillekin paikkakunnille. Tavoitteena on turvata riittävä ja tarkoituksenmukainen hoito terveyskeskussairaala- tai hoitosoluhoidon tarvitseville. Terveyskeskussairaaloissa ja hoitosoluissa

annetaan akuuttihoitoa ja siten se asettaa vaatimuksia henkilöstön rakenteelle ja osaamiselle. Näihin yksiköihin tarvitaan lääkäriyöpanosta ja tarvittavat tutkimukset tulee olla saatavilla.

Haasteita terveyskeskussairaalaapaikkojen riittävyydelle tuo vielä asumisen paikkojen vähyys etenkin keskisellä ja läntisellä alueella. Keskiselle alueelle saadaan vuoden 2022 aikana 120 uutta asumisen paikkaa ja läntiselle alueelle 30 asumisen paikkaa Siun sotelle. Nämä muuttavat ja helpottavat terveyskeskussairaaloiden paikkatilannetta merkittävästi ja osaltaan auttavat niiden riittävyydessä eri paikkakunnilla.

Siun sotessa on 5 yleislääketieteen akuuttiterveyskeskussairaala (Liperi, Kitee, Ilomantsi, Nurmes, Lieksa), 5 terveyskeskussairaala (Kontiolahti, Outokumpu, Tohmajärvi, Rääkkylä, Eno) ja 3 hoitosolua (Polvijärvi, Heinävesi, Juuka). Terveyskeskussairaaloista Eno toimii pitkäaikaishoidon yksikkönä ja siellä on hoidettavana vain hoitopaikkaa odottavia. Enon osalta tulee terveyskeskussairaala muuttumaan hoitosolukseksi vuonna 2022. Mahdollisuudet hoitaa eri potilaita eroavat eniten hoitosolujen osalta. Hoitosoluissa ei kaikissa vuoroissa ole esimerkiksi sairaanhoitajaa, joka rajoittaa hoidettavien potilaiden sijoittumista hoitosoluun.

Henkilöstötilanne on vaikeutunut Siun soten alueella ja henkilöstöpulaa on kaikissa palveluissa. Kesäajaksi ei ole saatu riittävästi sijaisia poissaoloihin (vuosilomat sekä muut poissaolot). Lisäksi esimerkiksi Juuassa ei ole saatu kaikkiin vakituisesti avoimena oleviin hoitajatehtäviin hakijoita. Siun soten alueella on kesäaikana 2021 ollut suljettuna kokonaan Rääkkylän terveyskeskussairaala ja Juuan hoitosolu. Molempien yksiköiden sulkemisen kohdalla arvioitiin kokonaisuutena ikäihmisten palvelujen toimialueen kokonaistilannetta henkilöstön riittävyyden osalta kesäaikana ja tehtiin ratkaisut siltä pohjalta. Näiden yksiköiden sulkemisen kautta saatiin turvattua riittävä henkilöstö asiakkuudessa oleville kotihoidon asiakkaille ja asumispalvelujen asukkaille, jotka tarvitsevat ehdottomasti nämä säännölliset palvelunsa. Rääkkylän osalta tilanne oli nähtävissä jo keväällä, ja Rääkkylän terveyskeskussairaalan sulkeminen voitiin tehdä suunnitellusti. Juuan osalta tilanne akutisoitui kesäkuussa ja sulkeminen jouduttiin tekemään nopealla aikataululla vaikutusten arvioinnin perusteella.

Siun sotessa terveydenhuollon yksiköiden sulkuun suhtaudutaan vakavasti ja päätökset tehdään vaikuttavuusarvioinnin kautta. Toimenpiteitä henkilöstötilanteen parantamiseksi ja työvoiman saamiseksi tehdään jatkuvasti. Tulevaisuuteen katsotaan ja arvioidaan tulevaisuuden tarvetta. Esimerkiksi ikäihmisten palvelujen toimialueella on aloittanut 76 henkilöä opiskelemaan oppisopimuksella lähihoitajaksi vuonna 2021, osa näistä Juuassa. Ikäihmisten palvelujen toimialue tekee yhteistyötä Karelia ammattikorkeakoulun kanssa sairaanhoitajakoulutusten kautta ja Karelia ammattikorkeakoulu on saanut hallinnoitavakseen jo toisen väljästi asuttujen alueiden sairaanhoitajakoulutuksen. Myös tässä ryhmässä on juukalaisia opiskelijoita. Ikäihmisten palvelujen toimialue tulee kouluttamaan tulevina vuosina oppisopimuksella lähihoitajia ja hoivaavustajia, suunnitelmat kouluttamisesta on tehty vuosille 2021–2025.

Rekrytointia tehdään aktiivisesti. Rekrytoinnit tehdään keskitetysti Siun soten rekrytointiyksikön kautta. Erilaisia malleja rekrytoinnissa onnistumiselle on käytetty ja mietitty kannusteita rekrytointiin ja työhön tulemiseen. Esimerkiksi muualta töihin tuleville Siun sotella on tarjottavana tilapäisasuntoja. Kesän 2021 aikana on ollut käytössä korkeampi hälytysraha henkilöstölle sekä lyhytaikaisiin sijaisuuksiin Sarastia-rekryn kautta tuleville rekrytointilisä. Kesällä 2020 kokeiltiin järjestelyä, jossa osa kesäajaisista kävi töissä Juuassa Joensuusta ja he saivat kulkea työmatkat

Siun soten autolla työajalla. Tämä järjestely asetti haasteita työyksiköille, eikä vaikuttavuuden näkökulmasta ollut ensisijainen keino. Tätä toimintamallia ei ole käytetty vuonna 2021. Kesän 2021 aikana Siun sotessa maksettiin heinä- ja elokuussa terveyskeskussairaaloihin tilapäisesti tuleville 250 € kertakorvaus. Tällä kertakorvauksella pyrittiin siihen, että terveyskeskussairaaloiden paikkamäärät saadaan pidettyä normaalina.

Valtuustoaloitteessa esimerkkinä käytetyssä Juuassa on asukkaille syntynyt 1.1. - 31.8.2021 aikana 2837 päivää terveyskeskussairaalahoitopäiviä. Näistä hoitopäivästä on Juuassa hoitosolussa toteutunut 38,5 %, Nurmeksessa 42,7 % ja Lieksassa 6,3 %. Siilaisen kuntoutumissairaalassa juukalaisten hoitopäivistä on toteutunut 10,2 %. Siun sotessa Siilaisen kuntoutumissairaalaan on keskittetty joidenkin kirurgisten potilaiden (mm. lonkkaleikkausten) ja neurologisten potilaiden hoito sekä geriatristen potilaiden arviointi ja kuntoutus. Näitä erityisvaativia hoitajaksoja ei voi toteuttaa muualla kuin Siilaisilla.

Siun sotessa terveyskeskussairaalahoido järjestetään ensisijaisesti omassa kunnassa olevassa terveyskeskussairaalassa tai hoitosolussa, toissijaisesti alueen terveyskeskussairaaloissa (alueet ovat pohjoinen, läntinen, eteläinen ja keskinen). Juukalaisten osalta tämän hoidon porrastus on toiminut 87,5 %:sesti. Kun huomioidaan hoidon porrastus ja keskittämiset hoidoissa, on juukalaisten hoitopäivästä toteutunut vain 2,5 % muualla eli 65 päivää.

Vuoden 2021 aikana Juuan hoitosolussa on ollut aika ajoin noin puolet hoidettavista hoitopaikkaa odottavia, vaikka Juuassa ei hoitopaikkaa odottavia yleensä ole paljoa, vaihtelu on ollut 0 – 7 henkilöä. Esimerkiksi Juuassa oli 15.9. kaksi hoitopaikkaa odottavaa, joista toiselle oli jo myönnetty hoitopaikka 18.9. alkaen.

Siun sotessa on kehitetty kotihoitoa ja integraatiota ensihoidon kanssa. Juuan kotihoitoa voidaan pitää Siun sotessa hyvänä esimerkkinä toimivasta tehostetusta kotihoidosta. Tehostetussa kotihoidossa on sairaanhoitaja joka päivä klo 7 – 21 välisen ajan käytettävissä akuutteihin hoitoihin (mm. hoidon tarpeen arviointi, antibioottitiputukset, saattohoidot). Tehostetun kotihoidon toiminnan kautta pystytään tuomaan hoitoa kotiin ja näin ei tarvita esimerkiksi terveyskeskussairaala- tai hoitosoluhoidonjaksoa. Tehostettu kotihoito antaa palvelua Siun soten hoivakoteihin ja yksityisiin hoivakoteihin. Tehostettua kotihoitoa tukee ensihoito muun muassa yöaikaisella hoidon tarpeen arvioinnilla sekä muunakin aikana annetulla avulla.

Siun sotessa kehitetään kotiuttamista yhteistyössä erikoissairaanhoidon ja ikäihmisten palvelujen toimialueen kesken. Tätä kautta pyritään sujuvoittamaan potilaiden siirtoprosessia ja siten vähentämään tarpeettomia siirtoja eri yksiköiden välillä ja osaltaan lisäämään yhdenvertaisuutta palvelujen saamisessa.